

**Advies op het ontwerp van voorstudie van
Natuurverbinding 47 'Bree, Soerbeekvallei'**

Nummer: **INBO.A.2009.216**

Datum: **09/10/2009**

Auteurs: **Marijke Thoonen**

Geadresseerden: Provincie Limburg, Universiteitslaan 1, B-3500 Hasselt

t.a.v. Freddy Janssens
Provinciaal Natuurcentrum
Het Groene Huis
Domein Bokrijk
3600 Genk
fjanssens@limburg.be

Aanleiding

Voor de uitwerking van de natte Natuurverbinding 47 'Bree, Soerbeekvallei' werd de eerste fase opgestart. Hierin wordt een vooronderzoek en een voorstudie opgemaakt voor de betrokken natuurverbinding. In het vooronderzoek wordt het streefbeeld voor natuur en het natuurlijk milieu in de zoekzone weergegeven. Meer specifiek wordt onderzocht voor welke doelsoorten de verbinding zal worden gerealiseerd en hoe deze zal worden uitgebouwd en beheerd. In de voorstudie wordt daarnaast een voorstel van afbakening van het natuurverbingsgebied uitgewerkt. De voorstudie zal dienen als basis voor de mogelijke opmaak van een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP) en de opmaak van een natuurrichtplan (NRP).

Vraagstelling

Vraag van de Provincie Limburg om advies of schriftelijke opmerkingen op het ontwerp van voorstudie van Natuurverbinding 47 'Bree, Soerbeekvallei'.

Concrete antwoorden

Het INBO gaat akkoord met de voorgestelde afbakening voor het natuurverbingsgebied Bree, Soerbeek. De voorgestelde perimeter is geschikt om de doelstellingen voor natuur voor de gekozen doelsoorten te realiseren. Toch zijn er nog een aantal bemerkingen bij de tekst:

Betreft de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor '*Complex Stamprooierbroek; Sint-Maartensheide; Zuurbeekvallei en vallei van de Abeek stroomafwaarts de Zuid-Willemsvaart tot aan de Beerselerdijk- Grootbroekstraat*'. In het bovenvernoemde complex van gebieden ten noorden van de natuurverbinding Bree, Soerbeekvallei wordt op korte termijn geen RUP opgestart. Voorafgaand aan de opmaak van een RUP worden best eerst instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD's) voor de betrokken Natura 2000 gebieden geformuleerd (Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos voor de regio Limburgse Kempen en Maasland, 2008).

Voor de Soerbeekvallei stroomopwaarts van de Peerderbaan en het deel stroomafwaarts de Kuilenstraat worden natuurstreefbeelden voorgesteld. Voor deze gebieden zijn echter acties gepland voor de opmaak van een Gewestelijk RUP. Provinciale RUP's worden best beperkt tot gebieden waar er geen gewestelijke initiatieven gepland zijn (Operationeel Uitvoeringsprogramma Limburgse Kempen en Maasland, 2008 en omzendbrief RO/2005/01).

Betreft de uitbreiding van het natuurverbingsgebied Bree, Soerbeekvallei ten noorden van de Zuid-Willemsvaart in het gebied Heikant-Waterkant. In de ruimtelijke visie voor de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland wordt het gebied Heikant-Waterkant gezien als te vrijwaren voor grondgebonden landbouw. Doelstellingen binnen deze landbouwgebieden is ruimte laten voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van een raamwerk van kleine landschapselementen zoals bomenrijen, houtkanten, waardevolle bermen, waterlopen, poelen en bosjes. Deze visie sluit aan bij het streefbeeld voor natuur en landschap voor de natuurverbinding Bree, Soerbeekvallei. Vooral omdat de vallei van de Soerbeek hier een overgangsgebied naar de grotere valleien en natuurcomplexen van Stamprooierbroek en de Abeek is, lijkt een dichter raamwerk vanuit landschappelijk en ecologisch oogpunt wenselijk (Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos voor de regio Limburgse Kempen en Maasland, 2008). De Soerbeekvallei ten noorden van de Zuid-Willemsvaart is daarnaast gelegen binnen een erkende uitbreidingsperimeter van het Vlaams Natuurreservaat het Zuurbeekbroek van ANB. Dit kan een opportuniteit zijn voor de realisatie van de natuurverbinding.

Het gebied Heikant-Waterkant ligt gedeeltelijk in vogelrichtlijngebied (BE2221314). Volgens de beslissing van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 moet voor de gebieden binnen het SBZ-V een voorstel uitgewerkt worden voor de bestemming en

inrichting in functie van het behoud en de instandhouding van de soorten en habitats van de speciale beschermingszones, de socio-economische betekenis van het gebied voor de landbouw en de lokale potenties voor natuurontwikkeling (BVR 12/12/2008). Dit houdt in dat voor het SBZ-V een RUP wordt opgemaakt na onderzoek van de impact van landbouw op het SVZ-V. Delen van de agrarische gebieden kunnen op basis van de conclusies van de passende beoordeling gedifferentieerd worden als natuurverwevingsgebied. Op dit moment is niet duidelijk welke de rol het deel van het gebied Heikant-Waterkant binnen SBZ-V zal spelen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het SBZ-V. Wanneer hier meer duidelijkheid over is kan de beslissing over al dan niet uitbreiden van de perimeter ten noorden van de Zuid-Willemsvaart genomen worden. Verderop worden al enkele suggesties gedaan m.b.t. de mogelijke acties binnen het natuurverbingsgebied en de betekenis ervan voor de instandhoudingsdoelstellingen voor het betrokken vogelrichtlijng gebied.

Binnen de voorgestelde perimeter voor het natuurverbingsgebied lijkt Grauwe klauwier als doelsoort minder geschikt. De beperkende factor voor het voorkomen van de soort die hier het moeilijkst te remediëren valt is de beschikbaarheid van voldoende voedsel. De Grauwe klauwier foerageert hoofdzakelijk in braakliggende stukken en extensief gebruikte weilanden met koeienbegrazing op grote (mest)kevers en insecten (Kuzniak en Tryjanowski 2000). De gronden binnen de perimeter zijn actueel in intensief agrarische gebruik en de vereiste densiteiten aan prooien lijken niet haalbaar in de aanwezige weilanden. Gezien de natuurfunctie ondergeschikt is binnen natuurverwevingsgebied en het niet de bedoeling is dat bestemmingen gewijzigd worden, is het moeilijk een continu voedselaanbod voor de soort te garanderen binnen de voorgestelde perimeter. Aangezien Roodborsttapuit eveneens gebruik maakt van het kleinschalig agrarisch cultuurlandschap, maar minder kritische eisen stelt voor zijn voedselvoorziening, kan deze soort volstaan als kwaliteitsindicator voor het bedoelde natuurstreefbeeld. Bij een uitbreiding van de perimeter van het natuurverbingsgebied naar het noorden in het gebied Heikant-Waterkant lijkt Grauwe klauwier meer geschikt als doelsoort. Hier overlapt de perimeter van de natuurverbinding met het vogelrichtlijng gebied en is Grauwe klauwier een van de aangemelde en voorkomende soorten. De natuurverbinding kan bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor het betrokken vogelrichtlijng gebied. De natuurverbinding kan desgevallend ondersteunend zijn voor een kernpopulatie op de Sint-Maartensheide. Hier broedt de Grauwe klauwier actueel onregelmatig en in lage aantallen en kan mogelijks een kernpopulatie als doel gesteld worden in de instandhoudingsdoelstellingen voor het SBZ-V. In de natuurverbinding ter hoogte van Heikant-Waterkant kan een hoge densiteit aan extensief beheerde elementen worden nagestreefd, waar de soort kan foerageren en waar nestgelegenheid wordt voorzien. Verder onderzoek naar de benodigde oppervlakte leefgebied en kwaliteit van het leefgebied (zoals de dichtheid aan extensief beheerde elementen onder de vorm KLE's e.a.) binnen de natuurverbinding is dan nodig.

Pg. 4 Deel II Visie, Doelstellingen en Gewenste maatregelen. Kaart II.3 met de opsplitsing in deelgebieden en waterlopen met overzones lijkt niet opgenomen te zijn als bijlage.

Referenties

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. (2008). Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos, Regio Limburgse Kempen en Maasland, Gewenste Ruimtelijke structuur van de regio Limburgse Kempen en Maasland. AROHM Afdeling Ruimtelijke Planning, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. (2008). Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos, Regio Limburgse Kempen en Maasland, Operationeel uitvoeringsprogramma van de regio Limburgse Kempen en Maasland. AROHM Afdeling Ruimtelijke Planning, Brussel.

Kuzniak, S.; Tryjanowski, P. (2000). Distribution and breeding habitat of the Red-backed Shrike (*Lanius collurio*) in an intensively used farmland. Ring 22, 1: 89-93.

Vlaams Minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke ordening. (2005) Omzendbrief RO/2005/01, Betreft: de beleidsmatige herbevestiging van de gewestplannen in het kader van de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Adriaens, P.; Ameeuw, G. (Ed.) (2008). Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten.[INBO.R.2008.36]. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, 2008(36). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : België.

BVR 12/12/2008. Beslissing van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 betreft de Natuurlijke en agrarische structuur regio Limburgse Kempen en Maasland (VR PV 2008/47 – punt 0117).